

รายงานที่ ๑๒๑ - ๑๒๒ เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำมันดิบของบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) รั่วไหลที่จังหวัดระยอง

ประเด็นคำร้อง

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๓๗๔/๒๕๕๖ และคำร้องที่ ๓๘๔/๒๕๕๖ ว่าได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์น้ำมันดิบของบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) รั่วไหลที่จังหวัดระยอง จึงขอให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

การพิจารณาคำร้องเรียน

พิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นเห็นว่า เรื่องที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมีความเกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชน อันเป็นสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเป็นกรณีเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๗ (ที่ใช้บังคับในขณะเกิดเหตุและตรวจสอบ) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๕

ข้อเสนอแนะนโยบาย

๑. คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงพลังงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาดำเนินการหรือทบทวนการกำหนดหลักประกันความเสี่ยงและความเสียหายที่เป็นรูปธรรม กรณีการเกิดเหตุการณ์รุนแรงเกี่ยวกับปิโตรเลียมทางบก และทะเล เช่น การจัดตั้งกองทุนเพื่อประกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชน กรณีความเสียหายเกิดจากกิจการปิโตรเลียม หรือการทำประกันวินาศภัย เป็นต้น

๒. คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงพลังงาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาดำเนินการเปิดเผยข้อมูลกิจการปิโตรเลียม กิจการการขนถ่ายปิโตรเลียมและน้ำมัน ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมหรือภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นต่อสาธารณะโดยใช้ช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้พิจารณาคำร้องและความเห็นคณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนแล้วพบว่า คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนรับฟังการชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยวาจาในการประชุมครั้งสุดท้ายในวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ และได้เสนอมาตรการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วนั้น ต่อมา ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องและกลุ่มชาวประมงเรือเล็กจังหวัดระยองซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำมันดิบรั่วไหลลงสู่ทะเล พื้นที่จังหวัดระยอง จำนวนกว่า ๔๐๐ คน ได้ยื่นฟ้องบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ก่อมลพิษ ต่อศาลจังหวัดระยอง ความแพ่ง คดีหมายเลขดำที่ พ. ๑๑๕๐/๒๕๕๗ โดยได้ขอให้มีการชดเชยค่าเสียหายจากการสูญเสียรายได้ในการประกอบอาชีพ และขอให้มีการจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติจากปัญหาน้ำมันรั่ว และในวันเดียวกันได้ยื่นฟ้องหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องต่อศาลปกครองระยอง ประกอบด้วย คณะกรรมการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน กรมเจ้าท่า

กรมประมง กรมควบคุมมลพิษ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ในฐานะผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายในการบำบัดแก้ไขปัญหามลพิษและบรรเทาผลกระทบที่เกิดแก่ทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง เป็นคดีหมายเลขดำที่ ส.๑๐/๒๕๕๗ ทั้งสองคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ประเด็นตามคำร้องของผู้ร้อง เป็นประเด็นเดียวกันกับที่ศาลจังหวัดระยอง และศาลปกครองระยองจะต้องพิจารณาและวินิจฉัย กรณีจึงต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและมีใช่เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขตามพระราชบัญญัตินี้” คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่อาจใช้อำนาจในการตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขปัญหาในคำร้องนี้ได้

อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนได้พิจารณาตรวจสอบเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้วเสร็จ ก่อนการฟ้องร้องคดี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรเสนอแนะเชิงนโยบายตามข้อ ๕.๒ ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครอง และมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๙/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ จึงมีมติให้เสนอแนะนโยบายตามข้อ ๕.๒ ต่อคณะรัฐมนตรี กระทรวงพลังงาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป